

Derde zitting Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa in Straatsburg

De derde deelsessie van de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa (PACE) vond van 22 tot en met 26 juni 2026 plaats in Straatsburg. Hoogtepunt van deze vergadering was de stemming over de plaatsvervangende secretaris-generaal van de Raad van Europa. Deze werd gewonnen door de Nederlandse kandidaat Tanja Gonggrijp, waarvoor de Nederlandse delegatie actief mede campagne heeft gevoerd. Op de agenda stonden debatten over het optreden tegen de oppositie in Turkije, het beschermen van de democratie tegen de ontwrichtende effecten van AI, toegang tot het recht voor vrouwen en migratie in Europa. De Assemblee sprak voorts over het monddood maken van kritische stemmen in Azerbeidzjan, het functioneren van democratische instellingen in Georgië en Servië en de toegang van migranten en vluchtelingen tot gezondheidszorg. De derde editie van de Vigdís-prijs voor de emancipatie van vrouwen werd uitgereikt aan My Voice, My Choice, een feministische grassrootsbeweging afkomstig uit Slovenië. Vanwege het voorzitterschap van Monaco van de Raad van Europa sprak de minister van Staat Christophe Mirmand de vergadering toe.

Verkiezing Nederlandse kandidaat voor hoge positie

Een belangrijk besluit van de Assemblee was de verkiezing van de plaatsvervangend secretaris-generaal van de Raad van Europa op 23 juni 2026. Met 135 van de 194 stemmen werd Gonggrijp, de huidige Nederlandse permanent vertegenwoordiger bij de Raad van Europa, gekozen voor een termijn van vijf jaar. “In een tijd waarin onze gedeelde waarden – mensenrechten, democratie en de rechtsstaat – voor steeds grotere uitdagingen staan, is het werk van de Raad van Europa belangrijker dan ooit,” aldus Gonggrijp die kandidaat was namens de Benelux.

Transparant verlopen verkiezingen in Bulgarije

Rian Vogels gaf bij de terugkoppeling over de verkiezingswaarneming in Bulgarije in april aan dat deze over het algemeen professioneel, transparant en rustig zijn verlopen, met een hogere opkomst en hernieuwd vertrouwen van burgers in de democratie. Wel wees zij op zorgen, zoals polarisatie in de campagne, desinformatie, beperkte transparantie in campagnefinanciering en late wijzigingen in de kieswet die de rechtszekerheid onder druk zetten.

Zorgen over rechtsstaat en oppositie in Turkije

Alexander van Hattem sprak namens de Europese Conservatieven, Patriotten en Geaffilieerden (ECPA) in het actualiteitendebat over het optreden tegen de oppositie in Turkije op 23 juni. Hij stelde dat de Turkse rechterlijke macht niet onafhankelijk functioneert, maar wordt ingezet om de oppositie te onderdrukken. Vogels bracht namens de Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa (ALDE) in dat de arrestatie en gevangenneming van Ekrem İmamoğlu onderdeel is van een bredere politieke campagne om de oppositie in Turkije te verzwakken en een belangrijke presidentskandidaat uit te schakelen. Kluit: “De toenemende aanvallen op het maatschappelijk middenveld en op mijn politieke familie – de Republikeinse Volkspartij (CHP) – zijn uitermate zorgwekkend en, tot mijn spijt, niet in overeenstemming met onze democratische waarden.”

Executies in Iran

Tijdens het debat over democratie, mensenrechten en rechtstaat in Iran op 23 juni benadrukte Carla Moonen dat het aantal executies in Iran sterk is gestegen en dat de doodstraf vaak wordt toegepast na oneerlijke rechtsprocessen, waardoor deze volgens haar vooral als middel van intimidatie fungeert.

Ontwrichtingen door AI

In het debat over het potentiële ontwrichtende effect van AI op democratie op 24 juni benadrukte Theo Bovens dat democratie steunt op goed geïnformeerde burgers, maar dat AI die basis onder druk zet doordat de herkomst en betrouwbaarheid van informatie steeds moeilijker te beoordelen zijn. Hij verwees daarbij naar de recente encycliek *Magnifica Humanitas* van paus Leo XIV waarin volgens hem een vergelijkbare boodschap wordt uitgedragen als in de aangenomen tekst van de Assemblee.

Onderdrukking kritiek in Azerbeidzjan

Tijdens het debat over het monddood maken van critici in Azerbeidzjan op 24 juni veroordeelden de leden de detentie en vervolging van Anar Mammadli en stelden zij de repressie aan de kaak van journalisten, activisten en oppositieleiden die vastzitten of onder huisarrest staan. Saskia Kluit onderstreepte de structurele ondermijning van democratische waarden en mensenrechten door Azerbeidzjan en het niet-nakomen van de verplichtingen binnen de Raad van Europa.

Migratie naar Europa

In het actualiteitendebat over migratie naar Europa op 25 juni merkte Kluit op dat migratie geen bedreiging is, maar een wezenlijk onderdeel van Europa's geschiedenis en welvaart. "De kernvraag is, hoe blijven we een samenleving bouwen die gebaseerd is op pluriformiteit, de rechtsstaat en alle mensenrechten? Onze inzet voor het moet onverminderd blijven, zoals alle lidstaten ook hebben herbevestigd in de Verklaring van Chişinău," aldus Kluit die namens de Groep van Socialisten, Democraten en Groenen (SOC) het woord voerde.

Toegang vrouwen tot recht

In heel Europa ervaren vrouwen structurele belemmeringen bij toegang tot het recht. In het debat hierover op 24 juni stelde Vogels dat dit met name geldt voor slachtoffers van schadelijke praktijken zoals gedwongen huwelijken. Vrouwen in niet-geregistreerde huwelijken zijn vaak juridische onzichtbaar, wat leidt tot straffeloosheid. "We moeten er daarom voor zorgen dat rechtssystemen toegankelijk en vrij van vooroordelen zijn, en dat alle vrouwen veilig en effectief bescherming kunnen krijgen."

Toegang tot voedsel

Als voorzitter van de commissie sociale zaken, gezondheid en duurzame ontwikkeling sloot Kluit het gezamenlijke debat op 24 juni af over zorgen voor duurzame voedselzekerheid in tijden van crisis en voedseluitdagingen en -oplossingen, met de ervaring van Marokko.

Overige

Moonen zat het Parlementaire Netwerk over de situatie van kinderen in Oekraïne voor op 23 juni. De sprekers gaven aan dat het aantal ontvoeringen geschat wordt tussen de 20.000 en 40.000 Oekraïense kinderen. Vogels en Moonen spraken met vertegenwoordigers van UNRWA.

Deelnemers

Aan de zomerzitting namen namens Nederland deel de Eerste Kamerleden [Saskia Kluit](#) en [Gala Veldhoen](#) (beiden GroenLinks-PvdA), [Tekke Panman](#) (BBB), [Rian Vogels](#) (VVD, delegatieleider), [Carla Moonen](#) (D66), [Theo Bovens](#) (CDA) en [Alexander van Hattem](#) (PVV).